

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum relationes dei ad quæ dicuntur de deo ex tempore
sint reales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

17 Si autem accipiatur respectus solum pro eo quod fuit ad relationem predicamentalem seu ad predicamentum relationis sicut videtur Philo. accipere 5. Metaph. & in predicamentis, ubi dicit quod album refertur ad aliud album. Et unum quantum ad aliud quantum secundum similitudinem, æqualitatem, & inæqualitatem. Sic ergo dicendum est quod talis relatio non differt realiter a fundamento, & per consequens non semper facit compositionem cum eo, quia talis relatio non semper est aliquid in rerum natura quod sit essentialiter respectus, sed est sola denominatio respectiva alicuius subiecti ex natura plurium. Verbi gratia, Sortes dicitur similis Platoni & econverso, non quod ista similitudo sit aliquid quod sit essentialiter respectus. Sed sic denominatur ex hoc, quod habet albedinem in se, & alius habet albedinem sicut ipse. Nam si Sortes denominaretur a sola albedine quæ est in ipso, alio existente vel non existente albo non diceretur similis, sed albus tantum. Sed cum dicitur similis, illa denominatio confurgit non solum ex albedine quæ est in ipso, sed ex albedine quæ est in alio. Unde cum dicitur quod Sortes est similis Platoni non est aliud dictum, nisi quod Sortes habet albedinem sicut Plato habet eam. Et idem dico de æqualitate & inæqualitate suo modo. Fortè hoc intellexerunt illi de secunda opinione, qui dicunt quod relatio importat unum in recto & aliud in obliquo, quia aliud pertinet ad solam denominationem sumptam ex diversis rebus non confectam per actum intellectus. Et si sic intellexerunt, non video quod in hoc male dicant quod ad relationem predictas que fundantur super quantitatem & qualitatem. Sed quod idem dicant de omni relatione vel respectu non puto esse verum propter ea que iam dicta sunt, & alia que inferius dicentur.

18 Contra hanc opinionem quatenus dicitur relatiuas denominationes non esse reales respectus in rerum natura, & tamè pertinere ad predicamentum relationis sunt rationes primæ opinionis supra posite. Et ideo respondendum est ad eas. Ad primam concedendo maiore, quod diuisio entis extra animam est in diuersas res. Ad minorem cum dicitur quod ens extra animam diuiditur in substantiam, quantitatem, qualitatem, & relationem, &c.

19 Ad hoc dicunt alij de secunda opinione concedendo quod relatio differt realiter a tribus primis predicamentis, quia præter fundamentum importat terminum in obliquo. Sed illud non videtur bene dictum, quia nihil differt a predicamento quocumque per hoc quod includit rem illius predicamenti, sed per hoc potius conuenit, sed extremum qualitatis vel similitudinis est res eiusdem predicamenti cum fundamento: Est enim quædam quantitas vel qualitas sicut fundamentum, ergo relatio talis non differt a predicamento quantitatis vel qualitatis ratione extremi plusquam ratione fundamenti, sed si importaret fundamentum solum simpliciter pertineret ad predicamentum quantitatis vel qualitatis, ergo quia cum fundamento importat extremum quod est eiusdem predicamenti dupliciter pertinet ad illud predicamentum.

20 Et ideo dicendum est aliter, quod diuisio entis extra animam non est in decem predicamenta secundum formas eorum rationes quia nullum predicamentum in se constituitur, vel ab alio distinguitur, nisi concurrere operatione intellectus. Predicamentum enim quodlibet in se continet ordinem predicabilium secundum sub & supra sub ratione speciei, generis, & differentie, quæ non possunt esse sine operatione intellectus, distinguitur etiam unum predicamentum ab alio secundum figuram predicationis ut patet ex 5. Metaph. cap. de vno. Vbi dicitur quod eadem genere sunt, quorum est eadem figura predicationis. Et loquitur de genere predicamentali, modus autem predicandi supponit actum intelligendi, ergo ens extra animam non distinguitur in decem predicamenta secundum formales rationes eorum, quibus constituuntur & distinguuntur, sed diuiditur ens extra animam in decem predicamenta, quoad res quæ præstant sufficiens fundamentum ex modis predicandi, ut sit realis predicatio, & non ficta. Et quia aliqua res secundum se accepta cum alia potest variare figuram predicationis multis modis, ideo non oportet quod semper plurificentur res extra animam secundum plurificationem predicamentorum seu modorum predicam

di, nec oportet quod semper illud quod importatur formalis predicatione, sit aliquid realiter distinctum ab aliis omnibus rebus diuisim vel cõiunctim acceptis, sicut dictum est de qualitate & similitudine.

21 Ad secundum patet per idem quod relatio quæ est essentialiter & realiter respectus differt realiter a fundamento, relatio verò quæ est sola realis denominatio respectiva differt a fundamento, quia sumitur non solum ab ipso secundum se, sed etiam hoc ab extremo, nec illud quod importatur per talem denominationem est nihil, vel ens rationis, sed vera res sumpta cum alia, sicut Sortes dicitur similis Platoni, quia habet albedinem sicut Plato.

22 Ad tertium dicendum quod relatio quæ est respectus realis accidit fundamento, ut aliquid realiter diuersum ab eo, relatio autem quæ est denominatio respectiva accidit fundamento, quia sumitur non solum ab ipso, sed ab extremo, quod non requiritur ad esse fundamentum secundum se, & sic patet qualiter se habet fundamentum & relatio in creaturis.

23 AD RATIONES principales respondendum est ad primam, quum dicitur quod quæcumque differunt realiter in eodem supposito faciunt compositionem, dicendum quod verum est si vtrunque sit absolutum. Si autem vnum sit absolutum, & aliud si solus respectus vel denominatio respectiva sumpta ex pluribus talia non faciunt compositionem sicut declaratum fuit: & sic est in proposito de fundamento & relatione.

24 Ad secundum dicendum est quod realis respectus extrinsecus adueniens bene potest aduenire alicui sine eius mutatione, & tamen est alia res a suo fundamento sicut modus rei est alia res ab eo cuius est modus. Et cum dicitur quod noua res non potest aduenire alicui sine eius mutatione nisi per nouam actionem, verum est de re absoluta, de respectu autem maxime extrinsecus adueniente non est verum, vel de respectiva denominatione.

25 AD ARGUMENTVM alterius partis dicendum est quod fundamentum & respectus realis differunt primis differentiis entis modo quo dictum fuit prius, sed denominatio respectiva non differt a suo fundamento de re, per differentias entis. Sed quia est nomen sumptum non solum a fundamento suo, sed etiam a termino. Et ideo non differt a fundamento realiter, sed solum est nomen sumptum ex pluribus.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum relationes quæ dicuntur de deo ex tempore sint reales.

DEinde queritur vtrum relationes quæ dicuntur de Deo ex tempore sint reales. Et videtur quod sic, quia illud quod est secundum rationem tantum, non manet cessante intellectu formante rationem, sed cessante omni intellectu ratiocinante adhuc Deus esset Dominus & creator, & tamen hæc dicuntur de Deo relatiue ex tempore, ergo &c.

1 Item relationes quæ habent reale fundamentum, & reale extremum sunt relationes reales, sed relationes quibus Deus refertur ad creaturam ex tempore sunt huiusmodi, habent enim reale extremum, scilicet creaturam, & reale fundamentum, diuinum enim fundatur super potestatem diuinam. Et creator super actionem, ergo &c.

2 Item quod relatio dei ad creaturam ex tempore non sit realis, hoc est vel ad vitandum mutationem, vel ad vitandum compositionem, non ad vitandum mutationem, quia secundum Philo. 5. Physic. relatio realis aduenit alicui de nouo sine eius mutatione, nec ad vitandum compositionem, quia nihil potest de nouo esse compositum nisi per mutationem factam circa ipsum. Tale enim habet se nunc aliter quam prius. & hoc est mutatum esse. Cum ergo realis relatio adueniat sine mutatione ut dictum est, patet quod ipsa non facit cum eo cui aduenit compositionem, quare, &c.

3 IN CONTRARIVM est, quia nihil est in Deo realiter quod non sit æternum, sed tales relationes non sunt æternæ, sed ex tempore, ergo non sunt realiter in Deo. Ad idem est quod dicit Aug. & Magister in litera, quod tales relationes sunt tantum appellationes relatiuæ.

RESPONSIO. Hic sunt duo videnda. Primum est, unde habeat relatio quod sit realis. Secundum est illud quod queritur principaliter scilicet utrum relationes que dicuntur de deo ex tempore sint reales.

¶ QVANTVM ad primum dicunt quidam quod quinq; requiruntur ad relationem realem. Primum est quod sit alicuius rei existentis extra animam, quia non entis non potest esse realis relatio. Refertur enim realiter supponit vel saltem coexistit esse reale. Secundum est, quod refertur sit ratio fundamentalis quare refertur sicut in motu in quantum motu est aliquid scilicet potentia actus in qua fundatur respectus eius ad mobile, & propter defectum istius conditionis intellectus in quantum huiusmodi non refertur ad intelligentem, quia intellectum in quantum intellectum denominatur ab actu intelligendi, qui nihil secundum rem ponit in intellectu, sed solum in intelligente. & hæc duo sumuntur ex parte subiecti. Tertium est quod terminus ad quem est relatio sit res, quia ad nihil non est relatio realis. Quartum est, quod sit diversum realiter a suo correlatio, quia eiusdem ad seipsum non est relatio realis. Cum enim ratio relationis sit esse ad aliud si non est aliud realiter, non erit relatio realis, & duo vltima sumuntur ex parte termini. Quintum est quod requiruntur quod extrema sint eiusdem ordinis, quod sic exponunt. videlicet quod vel ambo sint extra genus, ut paternitas & filio in diuinis, vel quod utrunque sit in genere ita quod si vna relatio sit species determinata & limitata in genere relationis, alia sit in eodem genere ex opposito sibi proportionaliter respondens. Et quia istud deficit in relatione dei ad creaturam, quia relatio creature ad deum est limitata ad certum genus & ad certam speciem, relatio vero dei ad creaturam non sic, imò per vnum & idem re quod est illimitatum ad genus & ad speciem, refertur ad omnia ad que natum refertur, & secundum omnem modum quo natus est refertur. ideo Deus non refertur realiter ad creaturam, licet creatura referatur realiter ad Deum.

7 Hæc autem opinio deficit in multis. Primum in hoc quod ponit quinq; requiri ad hoc quod relatio sit realis, quia hæc quinque aut requiruntur ad realitatem relationis, ut causa, aut non, vel aliqua sic, aliqua non, non potest dici quod omnia requirantur ut causa, quia vel quodlibet eorum esset causa secundum se in alio et in alio genere cause, quod esse non potest, pro eo quod hæc sunt quinque & tamē non sunt nisi quatuor genera causarum, vel oēs concurrunt ad vnum genus cause, quod similiter non potest esse, quia non omnia illa quinque habent eandem habitudinem ad relationem ut de se patet, quod tamen oporteret si concurrerent ad vnum genus cause, vel quedam eorum concurrerent ad aliud genus cause, puta duo prima, que se tenent ex parte subiecti. Et alia concurrerent ad aliud genus cause, puta tertium & quartum, que se tenent ex parte termini, quod etiā esse non potest, quia terminus relationis, que est opposita relatio non potest habere aliquam causalitatem, super aliam relationem sibi ex opposito respondentem, quia quælibet haberet eandem causalitatem super aliam cōuersim cum quælibet sit terminus alterius, & esset circulatio quod est inconueniens in causis eiusdem rationis. Oportet ergo quod quedam eorum sint cause, & quedam non. Et tunc illa que sunt cause debuerunt assignari, alia vero non, aut quod nullum eorum sit causa, & tunc non est in aliquo responsum ad questionem qua queritur a quo habet relatio quod sit realis. Specialiter autem quod illud quintum requiritur ad realitatem relationis. scilicet quod extrema sint eiusdem ordinis exponendo sicut exponunt, non videtur verum. primo quia ipsum dictum videtur sibi ipsi repugnare. Dicunt enim quod creatura refertur realiter ad Deum, sed constat quod extrema istius relationis non sunt eiusdem ordinis, ergo esse eiusdem ordinis nihil facit ad realitatem relationis.

8 Si dicatur quod esse eiusdem ordinis non requiritur ad realitatem relationis, sed ad hoc quod hinc & inde sit mutua realis relatio in vtroque extremorum. Non valet primo, quia nos solum querimus quid est causa realis relationis. & patet quod esse eiusdem ordinis non facit ad hoc ut videmus in exemplo adducto de relatione creature ad Deum. Secundo quia ad hoc quod realitas relationis sit mutua in vtroque extremo solum requiritur quod causa realitatis re-

lationis sit in vtroque extremo, posita enim sufficiente causa ponitur effectus. Cum ergo identitas ordinis nihil faciat ad realitatem relationis (quia sine ea inuenitur realis relatio) videtur quod positis in vtroque extremo causis que sufficiunt ad realitatem relationis absque identitate ordinis ut dictum est debeat in vtroque realis relatio poni. Sed omnia que ponuntur requiri ad realitatem relationis sunt in relatione Dei ad creaturam, sicut in relatione creature ad Deum ut patet in illis quatuor que prius posita sunt, ergo non obstante diuersitate ordinis inter deum & creaturam ex vtraque parte debet esse realis relatio, quia sicut identitas ordinis nihil facit ad realitatem relationis, sic nihil facit ad hoc ut sit mutua realitas. Tertio quia ratio que assignatur de diuersitate ordinis inter deum & creaturam non est sufficiens, dicitur enim quod quia ambæ relationes non sunt limitate ad genus & speciem, vel ambæ illimitate, sed vna est limitata illa scilicet, que est creature ad Deum, alia vero illimitata scilicet illa que est Dei ad creaturam, ideo illa que est limitata est relatio secundum rem, illa vero que est illimitata est relatio secundum rationem.

9 Istud enim non videtur conuenienter dictum, quia esse limitatum & illimitatum potest facere quod ea quibus hæc conueniunt non dicuntur vniuocæ, sed non potest facere quod differant sicut res & ratio. Verbi gratia, sapientia illimitata que est sapientia diuina, & sapientia limitata que est sapientia creata non dicuntur vniuocæ, sed tamē non differunt sicut res & ratio, imò sicut sapientia creata est realis sapientia, sic imò verius sapientia diuina est realis sapientia. Similiter in proposito relatio dei illimitata, & relatio creature limitata non dicuntur vniuocæ, sed propter hoc ut videtur, non differunt ut res & ratio, imò sicut relatio creata est realis relatio, sic & verius relatio diuina erit realis relatio, quia illimitata.

10 PROPTER hoc dicendum est aliter, quod relatio potest accipi dupliciter, ut patet ex præcedente questione, videlicet pro reali respectu existente in rerum natura, & consequente ad suum fundamentum per se vel per accidens, vel pro reali denominatione sumpta ex pluribus. Accipiendo primo modo relationem videlicet pro respectu consequente ad suum fundamentum per se, vel per accidens, si loquamur de respectu consequente per se ad fundamentum realitas talis respectus est totaliter & præcise ad realitatem fundamenti seu ad causam fundamenti, vocatur autem hic fundamentum reale, quando relatiuum ex natura alicuius existentis in ipso coexistit aliud: & hæc ratio communis est deo & creaturis. Sed in hoc est differentia, quia in creaturis in quibus sunt fundamenta distincta relationum oppositarum, talis coexistencia est propter dependentiam fundamenti ad fundamentum, sicut esse in alio in creaturis, in quibus iste modus essendi est realis, requirit fundamentum dependens ad aliud ut in quo, sed in diuinis in quibus est vnum fundamentum relationum oppositarum, talis coexistencia non est propter dependentiam, sed propter circumstantiam fundamenti, realitas autem accidentalis est ex realitate extremorum cum reali concursu eorum.

11 Ex hoc ad propositum dicendum est quod accipiendo relationem primo modo Deus non refertur ad creaturam realiter, sed accipiendo secundo modo, scilicet pro reali denominatione sumpta ex pluribus Deus refertur realiter ad creaturam ex tempore, ut cum dicitur dominus vel creator, aut creans. Primum patet, quia realis respectus consequens fundamentum per se simul est cum fundamento suo, sicut esse in alio simul est duratio cum natura accidentis, sed illud quod est simul cum natura diuina est ab æterno & non ex tempore, ergo nihil dictum de deo ex tempore potest esse realis respectus per se consequens ad naturam diuinam.

12 Item patet de respectu accidentaliter adueniente, quia talis respectus dicit nouum modum essendi, sicut patet de eo quod est tangi vel tangere & de consimilibus, sed deo nullus modus essendi potest aduenire, ergo nec talis accidentaliter respectus. Vtrunque istorum potest probari communi ratione scilicet, quicquid est in deo realiter necesse est esse, sed illud quod conuenit deo ex tempore, non est necesse esse, quia iam non esset ex tempore, ergo nihil tale est in deo realiter. Secundum patet quia cum creatura

tura sit a deo, sicut a causa producente, & conferuante, & regente, deus potest denominari non solum secundum ea que copertunt ei absolute, sed etiam secundum ea que comperunt ei in habitu ad creaturam, quia creatura est ex tempore, ideo talis denominatio competit deo ex tempore ut dicitur creator vel creans quomodo de nihilo alia producit, vel quomodo dicitur dominus, quia preest creaturam, & illa subest, & istae denominationes respectu sunt quaedam reales appellationes sumptae ex pluribus rebus, sed non sunt reales respectus existentes in deo, & praedictae denominationes respectu magis videntur pertinere ad praedicationem actionis quam relationis.

13 AD PRIMUM argumentum dicendum quod circumscripto omni actu rationis deus est creator, & Dominus, nec ista nomina dicuntur relationem rationis, sed denominationem actionis extrinsecus aduenientem quae est realis, sicut & illud extrinsecus adueniens unde oritur.

14 Ad secundum dicendum quod denominatio respectu Dei ad creaturam est realis, quia habet reale fundamentum & reale extremum, sed in deo nullus est realis respectus per comparationem ad creaturam.

15 Ad tertium dicendum quod nos non negamus quin deo conueniat realis denominatio respectu sumpta ex pluribus, talis enim potest aduenire alicui sine eius mutatione & compositione, sicut pater de similitudine & aequalitate: & de his est verum dictum Aristotelis, phyficorum, sed realis respectus per se consequens fundamentum suum non potest de nouo alicui aduenire sine eius mutatione, nec respectus accidentaliter aduenit de nouo alicui, quin ponatur in eo nouum modum essendi, & propter hoc nullus praedictorum respectuum potest deo conuenire ex tempore.

DISTINCTIO XXXI.

Sententia in generali & speciali.

PRAETEREA considerari oportet. Superius determinauit Magister de proprietate personarum: nunc determinat de appropriatis. Et diuiditur in duas partes. Primo enim determinat de appropriatis personarum. Secundo inquitur quomodo secundum appropriata personae adinuicem comparantur. Secunda pars incipit in principio trigesima secunda distinctionis. Hic oritur quaestio. Prima diuiditur in tres. Primo determinat quorundam nominum significationes, quae personis diuinis appropriantur. Secundo assignat appropriata secundum Hilarium. Tertio secundum Augustinum. Secunda ibi, Hic non est praetermittendum. Tertia ibi, Illud autem sciri oportet. Prima pars diuiditur in tres. Primo inquitur de significatione huius nominis aequalitas. Secundo de similitudine & similitudine. Tertio ex dictis approbat quorundam sententiam. Secunda ibi, Hae etiam dicimus de similitudine. Tertia ibi, Unde quibusdam. Secunda pars principalis in qua ponit appropriationem Hilarii diuiditur in duas. Primo enim ponit appropriationem Hilarii cum expositione Augustini. Secundo respondet ad praemissa. Tertia pars principalis in qua ponit appropriationem Augustini diuiditur in duas. Primo enim proponit eam. Secundo ponit appropriationis rationem. Secunda ibi, Sed plurimos mouet. Hae est sententia in generali. In speciali sic procedit & inquitur primo, Vtrum hoc nomen equale substantiam a relatione dicat in diuinis. Secundo inquitur vtrum aequalitas secundum essentiam, an relationem attendatur. Tertio inquitur quae sit ipsa aequalitas. Ad primum respondet quod aequale relatiue dicitur, nihil enim sibi ipsi est aequale. Ad secundum respondet quod aequalitas est quaedam relatio secundum nomen solum. Realis enim qualitas in diuinis est identitas unitatis. Postea dicit quod idem est de similitudine, quia relatiue dicitur secundum nomen, similitudo autem secundum essentiam unitatem attenditur. Postea autem approbat ex his opinionem quorundam dicentium quod simile & aequale, non positiuum, sed negatiuum dicuntur in diuinis, aequalitas enim excludit magnitudinem differentem. Similitudo vero diuersitatem. Postea ponit appropriationem Hilarii, dicens quod Hilarius eternitatem appropriat patri, speciem filio, usum spiritui sancto, quam Augustinus exponens dicit eternitatem appropriat patri, quia aeternitas priuat principium, & ideo conuenit patri,

quia innascibilis est. Filium vero vocat imaginem cui attribuit speciem & pulchritudinem propter perfectam & proportionatam patris representationem cum summa aequalitate & similitudine, spiritum sanctum vocat munus, quia donum est patris & filii, cui attribuit usum, ab ipso enim ad nostram utilitatem omnia nobis infunduntur. Postea respondet ad quoddam dubium posse enim aliquis credere quod Hilarius in verbis praedictis proprietates personales exprimit. Unde determinat quod non videtur tamen quod nomine aeternitatis dedisset intellectum innascibilitatis. Subdit etiam quod secundum Hilarium licet pater sit aequalis filio, & conuerso, tamen dicit quod filius aequatur patri, & per originem tendit in patris aequalitatem, & non conuerso. Postea ponit applicationes Augustini quod patri vnitas appropriatur filio, aequalitas spiritui sancto, vtriusque concordia. Postea declarat, & primo quo modo vnitas appropriatur patri. Hic enim omnes personae propter naturae unitatem, & conformitatem voluntatis possunt dici vnum, quia tamen non habet principium a quo fit, appropriatur patri qui est sine principio, vbi etiam subdit quod pater & filius & spiritus sanctus dicuntur esse vnum principium. Unde & vnus dominus, aequalitas vero appropriatur filio in quo primo inuenitur aequalitas in diuinis, spiritus sanctus autem appropriatur concordia, quia ipse procedit in diuinis, vt amor et dilectio. Hae est sententia, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum aequalitas in diuinis sit relatio realis.

Thom. 1. q. 2. ar. 2. ad 5.

CIRCA distinctionem istam quaeritur de duobus. Primum est de aequalitate diuinarum personarum. Secundum est de appropriatione quae fit in diuinis. Quantum ad primum sic proceditur. Et videtur quod aequalitas in diuinis relatio sit realis, quia illae relationes quae sic se habent quod earum est idem fundamentum & eadem extrema si vna est realis & alia, sed relationes originis habent idem fundamentum & eadem extrema cum relatione aequalitatis (vtriusque enim est essentia diuina fundamentum, & personae diuinae sunt extrema) ergo cum relationes originis sint reales, videtur quod relatio aequalitatis sit realis.

2 Item sicut perfectio diuinae essentiae requirit quod ipsa a patre communicetur filio, ita requirit quod sit eadem in patre & filio, sed propter primum pater realiter refertur ad filium relatione originis, quia scilicet habet essentiam a patre, ergo propter secundum pater debet realiter referri ad filium relatione aequalitatis, quia filius habet eandem essentiam cum patre.

3 IN CONTRARIUM arguitur, quia si aequalitas in diuinis esset realis relatio, tunc in diuinis essent plures relationes reales quam quatuor, hoc autem est inconueniens, ergo &c.

4 **R**ESPONSIO. Hic est triplex modus dicendi concors in conclusione hac quod aequalitas in diuinis est solum relatio rationis, sed differens in modo probandi. Primus modus talis est, relationum quaedam sunt similitudinis nominum, sicut illae quae fundantur super vnum pro idem simile & equale. Quaedam dissimilitudinis & haec sunt in triplici differentia: quia quaedam fundantur super numerum, vt duplum, subduplum, quaedam super actionem & passionem vt pater & filius, quaedam autem referuntur vt mensura & mensuratum, & haec relationes dissimilitudinis nominum proportionabiliter se habent ad illas quae sunt similitudinis nominum dissimilitudinis nominum, scilicet illarum quae fundantur super numerum, & illarum quae fundantur super actionem & passionem: tertius autem modus relationum est secundum rationem: scilicet mensurae ad mensurabile, sic in relationibus similitudinis nominum duo modi sunt reales in creaturis duntaxat, scilicet aequalitas & similitudo. Tertius autem est secundum rationem, scilicet identitas. Tunc dicunt isti vltimas quod sicut qualitas & quantitas in diuinis transeunt in substantiam, sic relationes fundatae super quantitatem, vt aequalitas, & super qualitatem, vt similitudo transeunt in relationem fundatam in superstantiam